Samen met de jeugd

#jeugdwelzijnsraad

Jeugdwelzijnsraad Inkoop Jeugdhulp in regio Hart van Brabant

Seizoen 2021/2022

DE ADVIEZEN VAN DE JEUGDWELZIJNSRAAD

WAT IS DE JWR

De Jeugdwelzijnsraad (JWR) is een regionaal panel met jongeren tussen de 16 en 27 jaar die ervaring hebben met en betrokken zijn bij ontwikkelingen binnen jeugdhulp. Hun ervaringen bestaan uit unieke en persoonlijke belevingen die ze hebben opgedaan en die niet overdraagbaar zijn. Wanneer je deze met anderen deelt en in een breder perspectief plaatst, ontstaat er ervaringskennis. Vanuit deze kennis geeft de JWR gevraagd en ongevraagd advies op actuele onderwerpen die spelen in de beleidsontwikkeling en de inkoop rondom jeugd(hulp). Het doel is om met onze stem bij te dragen aan innovatie en verbetering binnen jeugdhulp in de regio Hart van Brabant.

In de Jeugdwelzijnsraad is verschillende ervaringskennis vertegenwoordigd, zoals ervaring met gescheiden ouders, huiselijk geweld, uithuisplaatsing, pleeggezinnen, woongroepen, gezinshuizen, mentale problemen en verslaving.

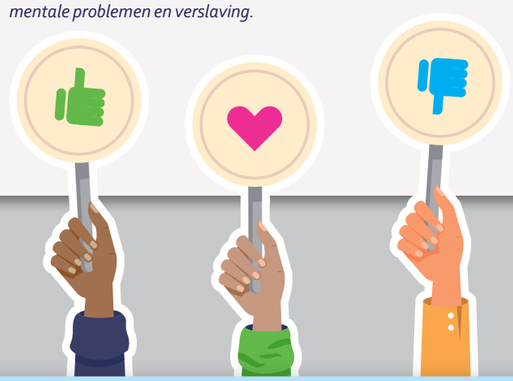

WAT IS HET THEMA?

In de regio Hart van Brabant wordt jeugdhulp gezamenlijk ingekocht. Voorop staat de inkoop van goede hulp en ondersteuning die toegankelijk is voor wie dit nodig heeft. Maar ook dat deze hulp betaalbaar is én blijft voor de gemeenten.

Om te komen tot selectiecriteria voor zorgaanbieders, die de opdracht voor jeugdhulp gaan uitvoeren, zijn beleidsmakers in 2021-2022 meermaals in gesprek gegaan met de JWR. De insteek: hoe hebben jongeren hun jeugdhulp ervaren? Welke voorwaarden zijn volgens hen belangrijk? Welke accenten moeten er gelegd worden? Kortom: hoe maken we de hulp voor jeugdigen beter?

De ervaringen, adviezen en vragen uit de gesprekken met jongeren staan weergegeven in deze infographic en worden meegenomen in de dialoogfase. De fase in het inkooptraject waarin gemeenten en aanbieders met elkaar in gesprek gaan over inhoudelijke, financiële en contractuele afspraken. Tijdens de dialoogfase is, naast de gemeente en aanbieders, óók de JWR aangesloten om mee te praten over de inzet van Jongerenparticipatie & Ervaringsdeskundigheid binnen de Jeugdhulp.

JONGERENPARTICIPATIE

Vragen van jongeren aan zorgaanbieders

Hoofdvraag: hoe wordt jongerenparticipatie vormgegeven door zorgaanbieders?

- Wat is mogelijk in de vrije keus rondom hulpverlening binnen het gecontracteerde samenwerkingsverband segment 1?
- Wat is de kijk op deelname van jongeren in gesprekken die over hen gaan? Wanneer wel/niet? En waarom?
  - Hoe wordt aangesloten op de belevingswereld van jongeren tijdens de gesprekken?
  - Hoe krijgen jongeren inspraak & invloed binnen het gesprek (mate van participatie)?
  - In hoeverre mag een jongere zelf kiezen bij welke gesprekken hij/zij aanwezig is? Mag dit naast de ouder/verzorger ook iemand anders uit het netwerk zijn?
- Welke mogelijkheden zijn er tot inzage en/of medezeggenschap m.b.t. het dossier? Is er mogelijkheid tot het lezen van het dossier én aanvullen/aanscherpen vanuit eigen perspectief?
- In welke mate is er ruimte voor jongeren om van hun nieuwe/tijdelijke woonplek een "thuis" te maken?
- Hoe wordt aan de jongere nazorg geboden? En voor welke periode?

Ervaringen & Adviezen van jongeren

Jongerenparticipatie in het eigen traject

- De voorkeur is om een band op te bouwen met iemand die ***veilig & vertrouwd*** voelt. *"Ik wacht liever langer op iemand waar ik een klik mee heb, dan korter op iemand waar ik nog geen band mee heb."*
- Zorg voor diversiteit bij hulpverleners in al zijn facetten: sociaal-culturele achtergrond, gender & seksualiteit, ervaringen, religie, leeftijd, etc.
- Wanneer er gesprekken zijn waarin beslissingen worden genomen die van invloed zijn op het leven van jongeren, geef jongeren dan de mogelijkheid om hieraan deel te nemen. Zeker wanneer het gaat over de woonplek en het behandelplan. Wees hierbij vooraf duidelijk over de mate van participatie: waar hebben zij wél/geen inspraak én invloed over? En waarom wel/niet? Randvoorwaardelijk is dat hierbij wordt aangesloten op de taal en behoeften. Laat jongeren achteraf meelezen in de notulen én vermeld wat hun ervaring is geweest bij het gesprek. Wordt de jongere gezien als een partner bij de realisatie van zijn eigen hulpverlening en herstel?
- Geef jongeren zelf de keuze wie zij wél/niet willen laten aansluiten bij een gesprek. Dit hoeft niet altijd een ouder te zijn. Dit kan ook een andere betrokkene zijn.
- Geef de mogelijkheid om het eigen dossier te lezen. En bied de ruimte om hierbij te vermelden wat de eigen kijk op het geheel is. *"Ik wil graag mijn eigen waarheid óók teruglezen in mijn dossier."*
- Ondersteun jongeren in het thuisvoelen op hun korte én lange termijn woonplek. Het zit 'm in kleine details: eigen foto's, een eigen dekbed, de indeling van de ruimte. *"Mijn kamer op de woongroep voelde voor mij niet veilig, iets 'eigens' zou helpend zijn geweest."*
- Bied na vertrek nazorg: maak afspraken op welke manier er contact wordt gehouden en met wie de jongere contact kan opnemen als er vragen zijn.
- Bied tijdens en/of na het traject de kans om deel te nemen aan jongerenparticipatie bij het beleid van de organisatie of het beleid op regionaal niveau.

Jongerenparticipatie binnen de organisatie

- Implementeer en borg de werkwijze om te werken met een ***kartrekker*** of ***aanjager*** van jongerenparticipatie, zodat op een betekenisvolle en structurele wijze jongerenparticipatie kan worden gerealiseerd. Jongerenparticipatie als randvoorwaarde bij het totale organisatiebeleid dat van invloed is op de levens van jongeren.
- Wees in de werving van jongeren out-reachend en zorg voor een brede vertegenwoordiging: dé jongerenstem bestaat niet.
- Betrek jongeren structureel: aan de voorkant, tussentijds en aan het einde van organisatie- en beleidsprocessen.
- Wees duidelijk & transparant over:
  - Doel: waarom wil je jongeren betrekken? Wat is de toegevoegde waarde voor jou?
  - Proces: welke fasen in het beleid worden er doorlopen? In welke fasen is het zinvol om jongeren te betrekken? En in welke mate hebben jongeren hier invloed op?
  - Terugkoppeling: wat gebeurt er met de input van de jongeren? En wat niet? Hoe, wanneer en van wie gaan ze hierover terug horen?
- Faciliteer samenkomsten voor participerende jongeren uit de organisatie om in gesprek te gaan over wat er goed gaat en wat er beter kan in de organisatie. Denk hierbij aan:
  - Datum & tijd: houd rekening met schooltijden, sport en uitgaansavonden.
  - Locatie: bereikbaarheid & uitstraling van de ruimte.
  - Sfeer & veiligheid: maak gezamenlijke afspraken en houd het informeel.
  - Inzet van interactieve & inclusieve werkvormen.
  - Vaardigheden: bied training aan om dit type gesprekken te voeren.
  - Win-win: vergoeding/cadeaubon, reiskosten, eten, drinken, training, etc.
- Gelijkwaardigheid is een randvoorwaarde in de manier waarop je jongeren aanspreekt en meeneemt in het proces. Een goede grondhouding als professional is de basis!

ERVARINGSDESKUNDIGHEID

Vragen van jongeren aan zorgaanbieder

Hoofdvraag: welke mogelijkheden biedt de zorgaanbieder voor het inzetten van ervaringskennis & ervaringsdeskundigheid?

- Wat is de visie van zorgaanbieders op de inzet van ervaringskennis & ervaringsdeskundigheid? Is hier een specifieke beleidslijn op?
- In welke mate worden ervaringsdeskundigen momenteel ingezet? Hoeveel ervaringsdeskundigen zijn geschoold?
- Hoe faciliteren zorgaanbieders ervaringsdeskundigen? Wat doet de zorgaanbieder om ervaringsdeskundigen (bij) te scholen?
- Hoe zet de zorgaanbieder ervaringsdeskundigheid in bij het voor-natraject?

Ervaringen & Adviezen van jongeren

- Jongeren benoemen de meerwaarde van het inzetten van ervaringsdeskundigen binnen de jeugdhulp als volgt:
  - Erkenning en herkenning voor jouw situatie; *"Het besef dat iemand enigszins weet waar je doorheen gaat is helpend voor het accepteren van hulp."*
  - Een laagdrempelig en gelijkwaardig gesprek zonder oordeel; *"Een ervaringsdeskundige heeft een 'free-pass' ten opzichte van een professional. Een professional dringt soms niet meer tot mij door, omdat diegene niet praat vanuit levenservaring, maar met de kennis uit de boeken. Daarbij wil of hoeft de ervaringsdeskundige niets van mij, maar hij/zij kan wel naast mij gaan staan en 'spreken we dezelfde taal!'"*
  - Hoop bieden door een toekomstperspectief te bieden, een rolmodel zijn voor mij. *"Jij hebt een soortgelijke ervaring als ik gehad en bent er blijkbaar ook weer uitgekomen."*
- Bij wachttijden kunnen periodieke groepsgesprekken met (jongere) ervaringsdeskundigen zinvol zijn. Eventueel ook een ervaringsdeskundige als 'wachtmaatje'. *"Samen wachten voelt beter dan alleen. Dan is er iemand waar je vragen aan kunt stellen."*
- Zet ervaringsdeskundigheid niet enkel in tijdens het traject, maar ook in het voortraject (o.a. intake) en in de nazorg.
- Bied maatwerk door inzet van ervaringsdeskundige hulpverleners. Werken vanuit eigen ervaring kan bijdragen aan een goede match en dat aansluitende basis zijn voor de hulpverlening. Daarmee komt er meer ruimte voor keuzes voor welke hulpverlener je wil.
- Maak onderscheid in de verschillende "levels" van ervaringsdeskundigheid.
- Bied mogelijkheden voor professionele scholing aan jongeren met ervaringen, zodat zij opgeleid kunnen worden worden tot ervaringsdeskundige.
- Faciliteer ervaringsdeskundigen d.m.v. coaching en zorg voor een vaste contactpersoon die mede de belangen behartigt.
- Betaal de inzet van geschoolde ervaringsdeskundigen.
- Zorg dat de juiste ervaringsdeskundige bij de aansluitende doelgroep zit.
- Zorg voor structurele inbedding van de inzet ervaringsdeskundigheid. Denk aan inzet bij: individuele processen (voor-tijdens-nazorg), groepsprocessen, scholingsprocessen en organisatieprocessen.
- Zorg voor een organisatie-overstijgende visie op ervaringsdeskundigheid en de inzet hiervan. *"Mensen met een ervaring worden al snel ervaringsdeskundigen genoemd, maar er is onderling veel verschil in taken, rollen, niveaus en competenties."*
- M.b.t. de inzet van ervaringsdeskundigheid en preventie: laat periodiek (jongere) ervaringsdeskundigen langsgaan op scholen om met jongeren in gesprek te gaan over jeugdhulp gerelateerde thema's: verslaving, mentale struggles, echtscheidingen, huiselijk geweld, etc.

Tip:
Bekijk ook eens het e-Magazine "Listen Up"

Samen met de jeugd
#jeugdwelzijnsraad

Jeugdwelzijnsraad Inkoop Jeugdhulp in regio Hart van Brabant

DE ADVIEZEN VAN DE JEUGDWELZIJNSRAAD

NORMALISEREN & WACHTTIJDEN

- In de toeleiding naar zorg zouden groepsgesprekken met leeftijdsgenoten aangeboden moeten worden op plekken waar jongeren in hun dagelijks leven al zijn. Een (jongere) ervaringsdeskundige zou hierbij samen met een lokale jongerenwerker het gesprek kunnen leiden. Besproken thema's worden afgeleid van wat er op dat moment speelt in de leefwereld van jongeren.
- Zorgaanbieders moeten een verwachting van de wachttijd communiceren tijdens de intake. En deze wachttijd moeten zij ook zichtbaar maken via hun website.
- Zorgaanbieders moeten een plan hebben over hoe zij van een wachttijd, voorbereidingstijd kunnen maken. Denk aan dagbesteding, E-health, contactmomenten.
- Zorg voor (minimaal) één professioneel luisterend oor gedurende de wachttijd.
  - Ook bereikbaar buiten kantooruren.
    "'s Avonds heb ik geen afleiding meer en komen de nare gedachtes."
  - Waar mogelijk, met inzet van ervaringsdeskundigheid.
  - Iemand die de wegen in het jeugd- en sociaaldomein kent.

"Liever wachten op hulp die goed bij mij past, dan een mis-match en zo snel mogelijk uit de wachttijd."

"Er is geen 'normaal'. Ieder individu heeft zijn eigen geschiedenis en eigen behoeften, dus handel en behandel ook zo. Zorg is maatwerk en maatwerk is succes."

Tip:
Bekijk ook eens de Infographics JWR #2 Wachttijden & JWR #33 GGD Monitor Koers Jeugd

SAMENWERKING TUSSEN ZORGAANBIEDERS

- Laat de verschillende 'eilandjes' los: wat gaan jullie als zorgaanbieders gezamenlijk doen om beter samen te werken?
  - Zorg voor één deelbaar rapportagesysteem.
  - Organiseer een structureel multidisciplinair overleg met cliëntondersteuning.
  - Breng op casusniveau expertise bij elkaar en breng dit vervolgens samen tot uitvoering.
- Bied maatwerk! Praat mét de hulpvrager, in plaats van over de hulpvrager.
  Ook in de overdracht van hulp.
  - Laat niet los tot de juiste hulp is verleend/het probleem is opgelost en jongeren zelf aangeven zonder hulp verder te kunnen.

SAMENWERKING TUSSEN ONDERWIJS & JEUGDHULP

- *Geef jongeren de keuze om aanwezig te zijn bij de gesprekken die over henzelf gaan.*
  Niet praten over jongeren, maar mét jongeren.
  "Ik hoorde ze over me praten, dan voel je je zo opgesloten. Je hebt het gevoel dat er over je geroddeld wordt."
- Zorg voor verbinding tussen school en zorg. Communicatie tussen de hulpverlener en docent moet standaard zijn en wanneer het niet goed gaat moet er (in overleg met de jongere) een gesprekje ingepland worden. Bijvoorbeeld door een start-, tussen- en eindgesprek in het hulpverleningstraject.
- Geef voorlichting op scholen waarbij thema's uit de jeugdhulpverlening besproken worden. Betrek hierbij ervaringsdeskundigen en denk na over de nazorg! Informeer jongeren daarbij over hoe/waar zij laagdrempelige hulp kunnen vragen.

Tip:
Bekijk ook eens de Infographic JWR #28 Onderwijs & Jeugdhulp

NAZORG & 18 JAAR WORDEN

- (Laagdrempelige) nazorg als belangrijk onderdeel van het traject.
  - Na het traject niet een directe stop, maar een afbouwfase.
  - Bespreek in de laatste gesprekken hoe verder na het traject.
  - Een contactpersoon blijft betrokken om te kijken of het goed gaat, vvoor +/- 3-6 maanden.
- Vanaf je 16e maak je samen een toekomstperspectiefplan naar volwassenheid.
- Binnen de hulpverlening is er een algemeen contactpersoon aan wie jongeren vragen kunnen stellen m.b.t. '18 jaar en nu?'

Tip:
Bekijk ook eens de Infographic JWR #31 Informeren van Jongeren 18-/+

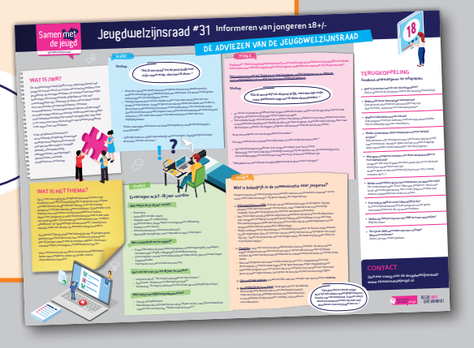

OVERIGE TIPS VOOR DE REGIONALE INKOOP VAN JEUGDHULP

Ieder kind, iedere jongere, ieder mens heeft het recht om diens mening te geven over hetgeen van invloed is op diens leven. Deze mening moet serieus genomen worden. Enkel door iemand uit te nodigen tot het delen van diens ervaringen & kennis en door hier met aandacht naar te luisteren, ontdek je of al jouw ideeën, plannen, regels en wetten toereikend zijn en of je handelt in belang van de hulpvrager.

Ervaringskennis is een van de drie noodzakelijke kennisbronnen voor kwalitatieve informatie. Door ervaringskennis van kinderen, jongeren en ouders, expertise van professionals en onderzoek van wetenschappers samen te brengen, is de kans groter dat beleid, aanpak en methode beter aansluiten op de wensen en behoeften.

- Betrek jongeren in alle fases van de inkoopstrategie, dus óók in de dialooggesprekken.
- Wees duidelijk en maak afspraken over de geformuleerde eisen en de toetsingswijze.
- Betrek jongeren in de aankomende jaren ook bij het toetsen van de kwaliteit van zorg tijdens de contractperiode.

ERVARINGEN VAN BELEIDSMAKERS

Hoe heb je de JWR ervaren? Wat blijft je bij?
Positief! Een waardevolle bijeenkomst met zinvolle opmerkingen over onderwerpen ervaringsdeskundigheid, jongerenparticipatie en normalisatie.

Wat is de meerwaarde van jongerenparticipatie?
Jongeren brengen hun deskundigheid, belevingswereld en ervaring in!

CONTACT

Wil je meer weten over jongerenparticipatie in de regio Hart van Brabant? www.samenmetdejeugd.nl

Innovatie netwerk Jeugd
REGIO HART VAN BRABANT